

Alışılmadık Bir Olgu: İdiyopatik Epiretinal Bir Membranın Spontan Ayrılması

An Unusual Case: Self-separation of an Idiopathic Epiretinal Membrane

© Jale Menteş, © Serhad Nalçacı

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göz Hastalıkları Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye

Öz

Parsiyel posterior vitreus dekolmanı (PVD) olan bir gözde idiyopatik epiretinal membran'ın (ERM) spontan ve akut olarak ayrılması oldukça nadir bir olaydır. Sağ gözünde uçuşma şikayetleri ile kliniğimize başvuran 56 yaşındaki kadın hastanın klinik muayene ve spektral domain optik koherens tomografi tetkikinde idiyopatik ERM ve evre 3 PVD bulguları saptanmış olup en iyi düzeltilmiş görme keskinliği (EİDGK) 9/10 olarak ölçüldü. Dört ay sonra metamorfopsi şikayeti ile başvuran hastanın sağ göz EİDGK'nin 7/10 olduğu, ERM bulgularında hemen hemen değişiklik olmadığı tespit edildi. Bir hafta sonra metamorfopsi şikayetlerinin aniden ortadan kaybolması ile tekrar başvuran hastanın muayenesinde, EİDGK'nin 10/10 olduğu, ERM'nin spontan olarak retina yüzeyinden bir flep şeklinde ayrılmış olarak vitreusta yüzmekte olduğu ve foveal kontürün normale döndüğü tespit edildi. Etiyolojik mekanizma immatür bir ERM içindeki kontraksiyon güçlerinin membranın retinaya yapışma güçlerinden daha kuvvetli olması ile açıklanabilir.

Anahtar Kelimeler: Epiretinal membran, posterior vitreus dekolmanı, spektral domain optik koherens tomografi

Abstract

Self-separation or peeling of an idiopathic epiretinal membrane (ERM) in an eye with partial posterior vitreous detachment (PVD) is a rare event. A 56-year-old woman presented to our clinic with complaints of floaters in her right eye. Best-corrected visual acuity (BCVA) was 9/10 in this eye. Fundus examination and Spectral domain optical coherence tomography (SD-OCT) revealed an idiopathic ERM and grade 3 PVD in this eye. Four months later, she had complaints of metamorphopsia in her right eye. BCVA was 7/10, while SD-OCT images of the right macula were similar to previous images. One week after the last visit, she presented again due to the sudden disappearance of her metamorphopsia complaints. BCVA had improved to 10/10. Fundus examination demonstrated that the ERM had spontaneously separated from the retinal surface as a flap floating in the vitreous and the foveal contour had returned to normal. The etiologic mechanism may be explained as the contracting forces within an immature ERM being stronger than its adhesion to the retina.

Keywords: Epiretinal membrane, posterior vitreous detachment, spectral domain optical coherence tomography

Giriş

İdiyopatik epiretinal membran (ERM), internal limitan membran üzerinde avasküler fibrosellüler bir doku tabakasının oluşması ile karakterize etiopatogenezi tam olarak bilinmeyen vitreoretinal bir ara yüzey hastalığıdır.^{1,2,3,4,5} Genellikle 50 yaşın üzerindeki bireylerde başka bir göz hastalığı olmaksızın ortaya

çıkan idiyopatik ERM'lerin %80-95 sıklıkta parsiyel ya da komplet posterior vitreus dekolmanına (PVD) eşlik ettikleri bilinmektedir.^{2,5}

İdiyopatik bir ERM'nin spontan ve akut olarak retina yüzeyinden ayrılması oldukça nadir görülen bir durumdur. Literatürde sekonder ERM'li gözlerde ve özellikle genç olgularda spontan ayrılmalarının oluşabileceği bildirilmiştir.^{6,7} Ancak

Yazışma Adresi/Address for Correspondence: Dr. Serhad Nalçacı, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göz Hastalıkları Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye
Tel.: +90 505 311 39 13 E-posta: serhadnalcacı@hotmail.com **ORCID-ID:** orcid.org/0000-0002-0401-9492

Geliş Tarihi/Received: 23.04.2019 **Kabul Tarihi/Accepted:** 03.12.2019

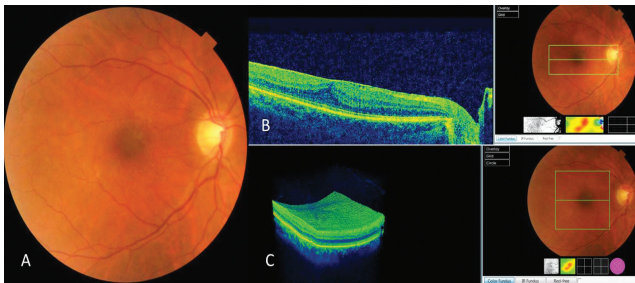
Cite this article as: Menteş J, Nalçacı S. An Unusual Case: Self-separation of an Idiopathic Epiretinal Membrane. Turk J Ophthalmol. 2020;50:56-58

parşiyel PVD bulgusu olan bir gözde ortaya çıkan idiyopatik bir ERM'nin daha sonra spontan ve ani olarak flep şeklinde retinadan ayrılması çok seyrek olarak ortaya çıkan bir durumdur.

Bu makalede, parşiyel PVD'si bulunan bir gözde spontan ve akut olarak retina yüzeyinden bir flep şeklinde ayrılan ve hemen sonrasında hem görsel şikayetleri hem de anatomik bulguları düzelen bir idiyopatik ERM olgusu sunuldu.

Olgu Sunumu

Sağ gözünde uçuşma şikayetleri ile başvuran, travma veya herhangi bir göz rahatsızlığı tanımlamayan 56 yaşındaki kadın hastanın en iyi düzeltilmiş görme keskinlikleri (EİDGK) sağ ve sol gözde sırası ile 9/10 ve 10/10'du. Göz içi basınçları her iki gözde 16 mmHg olup ön segment muayeneleri doğaldı. Göz dibi muayeneleri normal olan hastanın spektral domain optik koherens tomografi (SD-OKT) (Topcon 3D-OCT, 2000 Corporation, Tokyo, Japonya) tetkikinde sağ göz makülada idiyopatik ERM ve vitreusun sadece optik sinir başına yapışık olduğu evre 3 PVD saptandı. Foveal kontür kaybı bulunan gözde santral maküla kalınlığı (SMK) 360 mikrondur. (Resim 1 A, B, C). Sol göz SD-OKT'si normaldi ve PVD bulgusu yoktu. Hasta idiyopatik ERM tanısı ile takibe alındı. Hasta dört ay sonra metamorfopsi şikayeti ile başvurdu. Sağ göz EİDGK 7/10'du ve SD-OKT'de ERM bulgularında değişiklik yoktu. PVD'nin optik sinir başından ayrılarak evre 4'e ilerlediği görüldü ve SMK 370 mikrondur. Hasta bir hafta sonra metamorfopsi şikayetlerinin aniden kaybolması nedeniyle tekrar başvurdu. Sağ göz EİDGK 10/10'du. Göz dibi muayenesinde ERM'nin spontan olarak retina yüzeyinden ayrılmış olduğu, makülanın hemen altında bir kenarı boyunca retinaya yapışık olarak, ince, şeffaf, gri-beyaz bir flep şeklinde vitreusta serbest olarak yüzmekte olduğu ve foveal refleksin tamamen normal olduğu görüldü. B-scan ve 3 boyutlu SD-OKT tetkiklerinde de, bir kenarı boyunca retinaya yapışık olarak vitreusta yüzen bu flep görülmekteydi. Makülada Grade 1 ERM bulguları ortadan kalkmıştı, foveal kontür normale dönmüştü ve SMK 210 mikrondur (Resim 2 A, B, C, D). Olgu, idiyopatik bir Grade 1 ERM'nin spontan ayrılması olarak tanımlandı. Dört yıllık takip sonunda, EİDGK 10/10'du. Flep şeklindeki ERM hafifçe kontrakte olup kendi üzerine katlanmış olmakla birlikte vitreusta aynı şekilde yüzmeye devam ediyordu ve SMK 220 mikron düzeyindeydi.

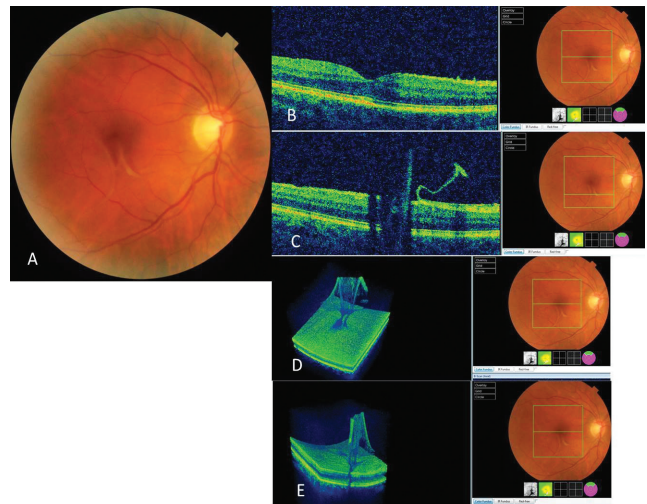

Resim 1. Sağ göz, idiyopatik epiretinal membran A) Renkli fundus fotoğrafı, B) B-scan spektral domain optik koherens tomografi görünümü; epiretinal membranın ve foveal kontürdeki düzleşme, C) Üç boyutlu SD-OKT görünümü

Tartışma

Epiretinal membranın spontan olarak ayrılması oldukça nadir rastlanılan klinik bir durum olup literatürde tüm ERM olgularının %1-3'ünde gelişebileceği bildirilmiştir.⁴ Sekonder ERM olgularında, özellikle gençlerde ve enflamatuvar retina hastalıklarından sonra gelişen ERM olgularında tam-kat, serbest veya parşiyel flep şeklinde spontan ayrılmaların oluşabileceği bilinmektedir.^{5,6,7} Ancak idiyopatik bir ERM'nin spontan ve akut olarak retina yüzeyinden ayrılması oldukça nadirdir.^{2,3,4,5} Bu makalede, parşiyel vitreus dekolmanı bulunan bir gözde gelişen idiyopatik bir ERM'nin, spontan ve akut olarak retina yüzeyinden flep şeklinde ayrılması ile karakterize bir olgu sunulmuştur. Yang ve ark.³, ardışık 1248 idiyopatik ERM olgusunu kapsayan serilerinde SD-OKT kullanarak PVD'si olan ve olmayan gözlerde 33 aylık takip süresinde spontan ayrılma prevalansını sırası ile %1,5 ve %13,4 olarak bildirmişlerdir. Meyer ve ark.⁶, 30 yaş altında idiyopatik ERM'si olan 210 olgulu serilerinde PVD'li ve PVD'siz gözlerde 2-13 aylık takipte spontan ayrılma oranını sırası ile %0,47 ve %2,3 olarak bildirmişlerdir. Olgumuzun ilk muayenesinde evre 3 PVD vardı.

Spontan ayrılan ERM flebinin tabanının inferiorda ve yönünün tıpkı periferik retina yırtıklarında olduğu gibi retina periferisine doğru olması da daha önce tanımlanmamış ilginç bir durumdur. Literatürde ister idiyopatik isterse sekonder olsun parşiyel spontan ayrılma tanımlanan ERM olgularında flep tabanının genellikle optik disk, temporal ya da superior yönlere doğru olduğu bildirilmektedir.^{3,6} Spontan, idiyopatik ERM ayrılmasını takiben SMK'de azalma ve EİDGK'de artış bildirilen bir çalışmada, spontan ayrılma sonrasında retina iç segment/dış segment (İS/DS) hattında yeni defektlerin oluşabildiği ve bu olgularda ERM nüksünün daha sık görüldüğü belirtilerek, İS/DS hattının vertikal güçlere karşı daha hassas olduğu

Resim 2. Sağ göz, spontan, flep şeklinde ayrılan idiyopatik epiretinal membran, A) Renkli fundus fotoğrafı, B) B-scan spektral domain optik koherens tomografi görünümü; foveal kontürde düzelme, C) B-scan SD-OKT görünümü; bir ucu serbest flep şeklinde vitreusta yüzen epiretinal membran, D, E) Üç boyutlu SD-OKT görünümü; flep şeklinde vitreusta yüzen epiretinal membran

vurgulanmıştır.⁶ Bizim olgumuzda retina katlarında herhangi bir defektin gelişmemiş olması, retinal traksiyonun kısa süreli ve zayıf olması ile açıklanabilir.

Literatürde spontan ERM ayrılmasının patogenezi iki mekanizma ile açıklanmaya çalışılmıştır. Birinci ve en sık görülen mekanizma PVD'nin indüksiyonuna bağlı olarak gerçekleşen bir süreçtir. Buna göre immatür bir ERM'nin içindeki kontraksiyon güçleri onun retinaya yapışmasından daha kuvvetli olduğunda ERM spontan olarak ayrılabilir. İkinci mekanizma ise PVD'nin daha önceden gelişmiş olduğu gözlerde ortaya çıkan iç retina katlarındaki hücrelerin oluşturduğu tanjansiyel traksiyonlara bağlı olan süreçtir.^{5,6}

Olgumuzdaki spontan idiyopatik ERM ayrılmasının birinci mekanizmaya uyduğunu düşünmekteyiz. Kanımızca olası mekanizma; konsantre bir vitreus içindeki anterio-posterior traksiyon güçlerinin tanjansiyel traksiyon güçlerine daha üstün gelmesi ve bu gücün etkisi ile zaten ince ve immatür olan ERM'nin tabanı periferde bir flep şeklinde retinadan ayrılması şeklinde açıklanabilir.

Etik

Hasta Onayı: Alındı

Hakem Değerlendirmesi: Editörler kurulu dışında olan kişiler tarafından değerlendirilmiştir

Yazarlık Katkıları

Cerrahi ve Medikal Uygulama: J.M., Konsept: J.M., Dizayn: J.M., Analiz veya Yorumlama: J.M., Literatür Arama: J.M., S.N., Yazan: J.M., S.N.

Çıkar Çatışması: Yazarlar tarafından çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar tarafından finansal destek almadıkları bildirilmiştir.

Kaynaklar

1. Kolomeyer AM, Schwartz DM. Spontaneous epiretinal membrane separation. *Oman J Ophthalmol.* 2013;6:56-57.
2. Nomoto H, Matsumoto C, Arimura E, Okuyama S, Takada S, Hashimoto S, Shimomura Y. Quantification of changes in metamorphopsia and retinal contraction in eyes with spontaneous separation of idiopathic epiretinal membrane. *Eye (Lond).* 2013;27:924-930.
3. Yang HS, Hong JW, Kim YJ, Kim JG, Joe SG. Characteristics of spontaneous idiopathic epiretinal membrane separation in spectral domain optical coherence tomography. *Retina* 2014;34:2079-2087.
4. Lin J, Chang JS, Fuchs W, Chang S. Spontaneous separation of macular epiretinal membrane without peripheral posterior vitreous detachment. *Journal of Vitreoretinal Disease* 2017;5:341-343.
5. Romano MR, Comune C, Ferrara M, Cennamo G, De Cilla S, Toto L, Cennamo G. Retinal changes induced by epiretinal tangential forces. *J Ophthalmol.* 2015;2015:1-13.
6. Meyer CH, Rodrigues EB, Mennel S, Schmidt JC, Kroll P. Spontaneous separation of epiretinal membrane in young subjects: personal observations and review of the literature. *Graefes Arch Clin Exp Ophthalmol.* 2004;242:977-985.
7. Andrew AN, Bushuev AV, Svetozarsky SN. A case of secondary epiretinal membrane spontaneous release. *Case Reports in Ophthalmological Medicine.* 2016;4925763:3.